

תערובת של שאור או דבש בדברים אחרים הוא איסור נוסף שלוקים עליו.

אביי אמר: אין לוקין על לאו שבכללות! שהריבוי "כל" האמור בשאור כולל בין את השאור ובין את עירובי השאור, וכן הריבוי "כל" האמור בדבש כולל בין את הדבש ובין את עירובי הדבש. וקיימא לן שאין לוקין על לאו שבכללות, הילכך אינו לוקה על איסורי התערובת.

ונחלקו שתי לשונות בגמרא בדעתו של אביי:

איכא דאמרי: חדא, מיהא, לקי. שהאיסור להקטיר שאור ודבש עצמן, ללא תערובתם, אינו נחשב ללאו שבכללות, למרות שהוא כולל גם את השאור וגם את הדבש, אלא הרי זה כאילו נכתב "שאור לא תקטירו, ודבש לא תקטירו", הילכך לוקה שתיים, אחת על השאור ואחת על הדבש [הא דקאמר "חדא מיהא לקי", הכונה היא לאחת מתוך השתיים של שאור ותערובתו, ואחת מתוך השתיים של דבש ותערובתו].

ואיכא דאמרי: חדא נמי לא לקי, דהא לא מיחד לאויה בלאו דחסימה. שהרי דין מלקות בכל הלאוין נלמד מכך שנסמך בפסוק האיסור לחסום שור בדישו לפרשת מלקות, וממנו אנו לומדים שכל לאו הדומה ללאו דחסימה לוקין עליו. ולפיכך אין לוקין על לאו שבכללות משום שלא זה אינו דומה ללאו דחסימה, שהוא לאו פרטי, ולא לאו שבכללות.

ואילו היה כתוב בפירוש שלא תקטירו

שאור, ועירובי שאור, ודבש, ועירובי דבש, הוא היה לוקה על כל אחד ואחד, ואפילו שכל הפרטים מנויים בלאו אחד, וכמו שלוקה הכהן הנושא אשה אלמנה, גרושה, וחללה וזונה, על כל פרט, על אף שהם נכללו בלאו אחד, שהואיל והם מפורשין בפסוק הרי זה כאילו נכתבו כל אחד בתורת לאו נפרד. אבל כאן, שכתוב "כל שאור", וכתוב "כל דבש", ואנו דורשים גם עירובי שאור ועירובי דבש מהדרשה של "כל", נחשב הלאו הזה הכולל גם שאור וגם עירובי שאור, וגם דבש וגם עירובי דבש, בתור לאו שבכללות, שאין לוקים עליו כלל.

מתניתין:

יש מנחות שהן טעונות שמן ולבונה. ויש נט-א מנחות שהן טעונות שמן ולא לבונה. ויש מנחות שהן טעונות לבונה ולא שמן. ויש מנחות שאינן טעונות לא שמן ולא לבונה.

ואלו הן המנחות שהן טעונות שמן ולבונה:

א. **מנחת הסולת,** שהיא המנחה היחידית שאינה נאפת לפני הקמיצה, אלא הכהן קומץ מהסולת עצמה [לאחר שבלל את הסולת בשמן], ורק בה כתבה התורה שיש להביא עמה לבונה. ומכאן למדנו לכל מנחות היחיד שמביא עמה לבונה.

ב. **ומנחת המחבת,** המתטגנת בכלי שטוח.

ג. **ומנחת המרחשת** המתטגנת בכלי עמוק.

ד – ה. **ומנחת מאפה, החלות,** העשויה

בצורת חלות אפויות, ורקיקין, מצות דקות, כמצות שלנו.

ובגמרא מתבאר שלפי הסוכר שאדם הנודר להביא מנחת מאפה יכול להביא חלות או רקיקין, נחשבת מנחת מאפה תנור כשתי מנחות. ואילו למאן דאמר שיכול הנודר להביא גם באופן שלישי – מחצה חלות ומחצה רקיקין, נחשבת מנחת מאפה תנור כשלש מנחות.

ו. מנחת כהנים, המוקטרת כליל על המזבח.

ז. מנחת כהן משיח, המוקטרת כל יום, חציה בבוקר וחציה בערב.

ח. מנחת עובד כוכבים, שיכול לנדוב מנחה.

ט. מנחת נשים שנדבו מנחה.

י. מנחת העומר, שעל אף שהיא מנחת ציבור, נאמר בה בפירוש שיביא עמה שמן ולבונה.

ולעומת זאת

מנחת נסכים הבאה עם זבחי עולה ושלמים – **טעונה שמן ואין טעונה לבונה.**

להם הפנים – **טעון לבונה** בשני הבזיכין שמונחים על השולחן ומוקטרים על מזבח החיצון, ואין טעון שמן.

שתי הלחם, ומנחת חוטא, ומנחת קנאות של סוטה – **אין טעונין לא שמן ולא לבונה!**

גמרא:

אמר רב פפא: כל היכא דתנן "מנחות" [במתניתין דמנחות] – עשר לחמים בכל מנחה, תנן. שכל מנחה המוזכרת היא מנחה העשויה מעשרה לחמים מאותו הסוג, ומנחת מאפה באה או עשר חלות או עשרה רקיקין, לאפוקי מדרבי שמעון.⁽¹⁾

בהם הדין שהם באים עשר חלות, צריך שמכל מין יהיו עשר, ואין אפשרות לצרף ה' חלות וה' רקיקין כסברת רבי שמעון.

והמשנה למלך שם הרבה לתמוה על עיקר פירוש א' של רש"י. ולכן מפרש כפירושו הב', שממה שהמשנה הזכירה רק "מיני מנחות, ולרבי שמעון הרי יש עוד מין נוסף, שלדבריו יכול הוא להביא ה' חלות וה' רקיקין, אלא מוכרח מכך שאין התנא של המשנה סובר כר"ש. ובעיקר הנידון האם מנחת סולת צריכה לבוא עשר חלות, כתב המשנה למלך שהוא דבר פשוט שאין צריך, שהרי לא נאמר כלל דין אפיה במנחת סולת, ואם רצה יכול לאכלה סולת בלא אפיה, ואם כן ודאי שלא נאמר בה דין עשר חלות.

1. רש"י מפרש בלשון א', שרב פפא בא ללמדנו, שכל המנחות הנזכרים במשנה, הרי הם באות עשר עשר חלות, כלומר שכל מין צריך לחלקו לעשר חלות, ובה השמיע לנו שאין הלכה כרבי שמעון הסובר שאפשר להביא ה' חלות וה' רקיקין למנחת מאפה תנור, והלחם משנה [מע"ק יג י] כתב להוכיח מכאן, שאפילו מנחת הסולת שהיא נאפית רק לאחר הקמיצה, צריכה לבוא עשר חלות, שהרי במשנה נזכר גם מנחת הסולת. אולם העולת שלמה העיר על דבריו, שהרי במשנה נזכר גם מנחת כהן משיח, והלא היא באה י"ב חלות כמבואר במשנה [לקמן ע], ואם כן מוכרח מזה שאין זה כלל הנאמר בכל המנחות שנזכרו כאן. אלא כונת רב פפא לומר, שבאותם מיני מנחות שנאמר

שמון" — עליה אתה נותן שמון, ולא על לחם הפנים אתה נותן שמון.

עוד כתיב במנחת העומר "ושמת עליה לבונה", וממעטינן מהאי "עליה" — עליה אתה שם לבונה, ולא על מנחת נסכים אתה שם לבונה.

שיכול הייתי לומר שנלמד בקל וחומר שמנחת נסכים תהיה טעונה לבונה. כי והלא דין הוא, ומה לחם הפנים הקל, שאינו טעון שמון, הרי הוא טעון לבונה. מנחת נסכים החמורה ממנו בכך שהיא טעונה שמון, אינו דין שטעונה לבונה?

תלמוד לומר במנחת העומר "ושמת עליה לבונה" — עליה אתה שם לבונה, ולא על מנחת נסכים אתה שם לבונה.

עוד נאמר בהמשך לאותו הפסוק של מנחת העומר "מנחה היא". ודרשינן מכך הכי:

"מנחה" — לרבות מנחת היום השמיני למילואים ללבונה.

"היא" — להוציא שתי הלחם, שלא יטענו לא שמון ולא לבונה.

אמר מר: "עליה" שמון, ולא על לחם הפנים שמון.

והוינן בה: מנין למעט את לחם הפנים? ואימא — "עליה" שמון, ולא על מנחת כהנים

דאמר רבי שמעון: האומר "הרי עלי מנחת מאפה", הרי הוא יכול להביאה בשלשה אופנים: רצה להביא עשר חלות — יביא חלות. רצה להביא עשר ריקין — יביא ריקין. רצה להביא מחצה חלות ומחצה ריקין [חמש חלות וחמשה ריקין] — יביא מחצה חלות ומחצה ריקין.

קא משמע לן רב פפא, באומרן בכל מקום ששנינו "מנחה" הכונה היא לעשרה לחמים מאותו הסוג, שמשנתנו היא דלא כרבי שמעון, כי לפיו במנחת מאפה אפשר להביא את עשרת הלחמים משני סוגים — מחמש חלות ומחמשה ריקין.

תנו רבנן: נאמר במנחת העומר "ונתת עליה שמון".

"עליה" — מיעוטא הוא, לומר שדוקא עליה אתה מצווה לתת שמון, ולא על לחם הפנים שמון.

שיכול הייתי לומר, שנלמד בקל וחומר שלחם הפנים כן יהיה טעון שמון. כי והלא דין הוא, ומה מנחת נסכים, הבאה עם קרבנות עולה ושלמים, שאינה טעונה לבונה, בכל זאת היא טעונה שמון [כדכתיב בה בהדיא "בלולה בשמן כתיבת"]. לחם הפנים, החמור ממנחת הנסכים, בכך שהוא טעון לבונה, אינו דין שטעון שמון כמו מנחת נסכים! (2)

תלמוד לומר במנחת העומר "ונתת עליה

אין אפשרות ללמוד מק"ו להצריך שמן בלחם הפנים. וכן לא היה לנו מקור למעט שמן בלחם הפנים, ושוב אין לימוד של ק"ו להטעין לבונה במנחת נסכים, אלא עיקר הלימוד הוא, או

2. התוס' מבארים שאין עיקר הלימוד מכח הקל וחומר, שאם זהו עיקר הלימוד, לא היה צריך לכתוב "עליה" בשמן ובלבונה, וממילא לא היה לנו מקור לזה שאין לבונה במנחת נסכים, ושוב

שמך? וכן לא על מנחת נשים ולא על מנחת עובדי כוכבים.⁽³⁾

ומשנין: **מפתברא** — מנחת כהנים הוה ליה לרבויי שיש בה שמן ולא למיעוטא, משום שהיא דומה יותר למנחת העומר מאשר לחם הפנים, **שכן** יש למנחת כהנים דמיון למנחת העומר בדברים הבאים:

א. **עשרון**. מנחת העומר וסתם מנחות באות מעשרון קמח, ואילו לחם הפנים בא כל לחם משני עשרונים, וביחד כ"ד עשרונים.

ב. **כלי**. מנחת העומר ושאר המנחות מתקדשות בכלי שרת שבו הן נילושות, ואילו לחם הפנים אינו מתקדש בלישה בכלי שרת אלא בשעה שהוא נאפה בתנור בפנים העזרה.⁽⁴⁾

ג. **חויץ**. כל המנחות, כל עבודתן, היא חויץ להיכל, על מזבח החיצון, ואילו לחם הפנים סידורו הוא על השולחן, בהיכל.

ד. ועיבור **צורה**. כל המנחות נפסלות, לאחר שהתקדשו בכלי שרת, אם לנו את הלילה, משום שאחרי לינת לילה משתנה צורת המנחה, ואילו לחם הפנים היה עומד על השולחן משבת לשבת.

ה. **הגשה**. כל המנחות טעונות הגשה לקרן המזבח, ולחם הפנים אינו טעון הגשה.

ו. **ואישים**. כל המנחות מוקטר מהן הקומץ, או שכולן מוקטרות, על האש שעל המזבח, ואילו לחם הפנים עצמו אינו מוקטר כלל, ורק הלבונה שבבזיכים מוקטרת ממנו.

ז. **אדרבא**, לחם הפנים הוה ליה לרבויי, דדמי למנחת העומר, **שכן**:

א. **ציבורא**. מנחת העומר ולחם הפנים הן מנחות הציבור, ושאר המנחות כגון מנחת כהן וגוי ונשים הן מנחת יחיד.

ב. **חובה**. מנחת העומר ולחם הפנים חובה להביאן, ושאר המנחות לעיל הן רשות.

איש או אשה, סוף סוף מנחה אחת היא. וכן מנחת נכרים, מאחר שנלמד שנכרים מקריבים קרבנות כישראל, הרי מנחתו דין אחד לה עם מנחת ישראל.

4. רש"י מבאר שמנחת העומר ומנחת כהנים דינם הוא שעריכתם ולישתם נעשים בכלי שרת, מה שאין כן לחם הפנים שאינו טעון כלי שרת בעשייתו. והתוס' הקשו עליו, שהרי כל החילוק שבין לחם הפנים לשאר המנחות הוא, שאר המנחות מאחר שהם טעונים שמן, וכלי המקדש שמודדים בהם את הלח נתקדשו, לכן נאמר בהם שצריכים להיות נעשים בכלי שרת, מה שאין כן בלחם הפנים שאין בה שמן, ומדות היבש לא נתקדשו, משום כך אפשר לעשותם בכלי חול,

מהפסוק "מנחה" שנדרש לקמן בגמרא לרבות שאר מיני מנחות לשמן ולבונה, או שהם נלמדים אחד מחבירו, כלומר לחם הפנים נלמד ממנחת נסכים להטעינו שמן, ומנחת נסכים נלמד מלחם הפנים להטעינו לבונה.

3. רש"י מפרש שבכלל הקושיא מונח גם כן, שנמעט מ"עליה" מנחת נשים ומנחת נכרים, אולם התוס' חלקו עליו. וכתבו שהקושיא היא דוקא על מנחת כהנים, ומשום שדינה חלוק משאר מנחות שנאמר בהם שמן, בזה שאינה נקמצת והיא כליל. ובאמת שבעיקר הדבר כבר תמה הקרן אורה, על כך שהמשנה הזכירה מנחת נשים ומנחת נכרים בתורת מנחות נפרדות, שלכאורה מה נפקא מינה יש אם המקריב הוא

ג. **טמיא**. שתייהן באות בטומאה, כדין טומאה הותרה בציבור, ולא מנחות היחיד.

ד. **דאכיל**. שיירי מנחת העומר, לאחר שהיא נקמצת, ולחם הפנים, נאכלים, ואילו מנחת כהנים מוקטרת כליל.

ה. **פיגולא**. שיירי מנחת העומר ולחם הפנים מתפגלין במחשבת פיגול, אבל מנחת כהנים אין בה פיגול, כי רק בדבר שיש לו מתירין, בין לאדם ובין למזבח, נוהג בו דין פיגול, והמתיר של שיירי מנחת העומר הוא הקומץ, והמתיר של לחם הפנים הוא שני הבזיכין. אבל למנחת כהנים אין "מתיר", משום שהיא מוקטרת כולה כליל.

ו. **בשבתא**. עבודתם של מנחת העומר ולחם הפנים נעשית אפילו בשבת, ואילו מנחת יחיד אינה נעשית בשבת.⁽⁵⁾

וכיוון שיש ששה עיני דמיון מול ששה עיני דמיון, מדוע אנו מרבים מנחת כהנים לשמן וממעטים לחם הפנים משמן?

ומשנינן: **מסתברא** שמנחת יחיד התרבתה לשמן. אך לא ממנחת העומר ילפינן לה, אלא משום שנאמר במנחת סולת, הטעונה שמן, **"נפש"**, ומכאן למדנו לכל מנחת יחיד, שכל מנחה של נפש יחידית טעונה שמן,

כמו מנחת סולת.

אמר מר: "עליה", על מנחת העומר, אתה שם לבונה, ולא על מנחת נסכים לבונה.

והוינן בה: **אימא "עליה" לבונה** — ולא על מנחת כהנים לבונה?

ומשנינן: **מסתברא** כי מנחת כהנים הוה ליה לרבויי, שכך מנחת כהנים דומה למנחת העומר בכמה דברים:

א. **עשרון**, הן באות מעשרון אחד, ואילו מנחת נסכים באה משלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל, ורק לכבש היא באה עשרון.

ב. **בלול בלוג שמן**. ככל המנחות בוללים עשרון בלוג שמן, ואילו במנחת נסכים של כבש בוללים עשרון בשלשה לוגין שמן, ובשל פר ואיל לכל עשרון שני לוגין שמן.

ג. **מוגש**. מנחת העומר ומנחת כהנים טעונים הגשה למזבח, ולא מנחת נסכים.

ד. **בגלל עצם**. מנחת העומר ומנחת כהנים באות בגלל עצמן, ואילו מנחת נסכים באה בגלל הזבח.

לחם הפנים היו מסדרין אותו בשבת. והעיר הרש"ש שלכאורה היה יותר נוח לפרש על הקטרת הבזיכין, שהיה נעשה בשבת כשסילקו הלחם הישן, שהרי בזה יש מלאכה, מה שאין כן בסידור הלחם שאין בו מלאכה כלל. והשואל ומשיב [ו נד] כתב ליישב על פי מה שמבואר בדברי רש"י ביצה [כז], שאסור לבער קדשים ביום טוב אפילו שלא על ידי שריפה, שמאחר

ואם כן כשבאנו עתה ללמוד שלחם הפנים יהיה טעון שמן, יהיה הדין גם שטעון כלי בעשיתו כשאר המנחות, ושוב לא שייך לומר חילוק זה. ולכן פירשו התוס' שהכונה היא שבלחם הפנים נאמר דין שצריך שולחן, מה שאין כן מנחת העומר ומנחת כהנים. ועיי"ש.

5. פירש רש"י שהעומר היה קרב בשבת, וכן

ופרכינן: **אדרבה, מנחת נסכים הוה ליה לרבויי ללבונה, דדמי למנחת העומר, שכן:**

א. **ציבורא:** מנחת העומר היא מנחת ציבור ומנחת נסכים היא באה בצבור, שקרבנות צבור טעונות נסכים, ואילו מנחת כהן באה ביחיד ולא בציבור.

ב. **חובה.** את מנחת העומר ומנחת נסכים חייבים להביא, שהמביא זבח חייב במנחת נסכים, ואילו מנחת כהן לעולם אינה חובה.

ג. **ואיטמי.** מנחת העומר ומנחת נסכים של קרבנות צבור דוחות את הטומאה, ולא מנחת כהנים דוחה טומאה, שהרי אינה אלא ביחיד.

ד. **בשבתא.** וכן דוחות עבודות מנחות הציבור את השבת ולא מנחת כהן.

ומשנינן: **מסתברא** לרבות מנחת יחיד של כהן יותר ממנחת נסכים שבאה גם כמנחת ציבור, כשהיא באה עם קרבנות הציבור, משום שנאמר במנחת סולת "נפש", ללמדנו, שכל מנחת יחיד של נפש יחידית כמותה, טעונה שמן ולבונה.

עוד דרשינן לעיל מסיפא דקרא במנחת העומר: "מנחה" — לרבות מנחת שמיני למילואים ללבונה.

והוינן בה: **ואימא** — להוציא מנחת שמיני משום שהיא מנחה שנאמרה לשעתה בלבד?!

ומשנינן: **האי מאי?!** אי אמרת בשלמא דאתי קרא ד"מנחה" לרבות, שפיר איצטריך

לרבות מנחת שמיני, שעל אף שהיא מנחה שנאמרה לשעתה, בכל זאת נוהגים בה דיני מנחה — לדורות. **אלא אי אמרת** דאתי קרא להוציא מנחת שמיני, למה לי קרא להוציא? והרי מסברא היינו אומרים שמנחת שעה ממנחת דורות לא ילפינן. אלא, בהכרח, לרבות מנחת שמיני קא אתי.

ועוד דרשינן לעיל מהאי קרא דמנחת העומר, "מנחה היא", להוציא שתי הלחם, שלא יטענו לא שמן ולא לבונה.

והוינן בה: **ואימא** — להוציא מנחת כהנים?!

ומשנינן: **מסתברא**, כי מנחת כהנים הוה ליה לרבויי ולהוציא שתי הלחם, שכן היא דומה למנחת העומר בדברים האלה:

א. **עשרון.** ואילו שתי הלחם היו שני עשרונים.

ב. **כלי.** ואילו שתי הלחם אינן מתקדשות אלא באפייתן בתנור שבעזרה.

ג. **מצה.** ואילו שתי הלחם באות חמץ.

ד. **ועצם.** ואילו שתי הלחם באות בגלל שני הכבשים.

ה. **הגשה.** ואילו שתי הלחם לא בעו הגשה.

ו. **ואישים.** ואילו שתי הלחם אינם מוקטרים על האש.

ופרכינן: **אדרבה, שתי הלחם הוה ליה ט-ב לרבויי, דדמיין למנחת העומר, שכן:**